Ч. 128. Львів, Середа дня 10 (22) червня 1898. Річник II.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . 3 р. ав.
на місяць . . . . 1 р. ав.
За границею:
на цілий рік . . 20 рублів або 40 франків
на пів року . . 10 рублів або 20 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 9 ул. Коперніка. — Експедиция місцева в Аґенциї Ляндовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Вибори в Німеччині.

Головна битва виборча в Німеччині розіграла ся дуже спокійно, бо тілько в двох місцевостях прийшло до малих непорозумінь. В одній місцевости вибито шиби в поліцийнім будинку а в другій социяліста ударив стаканом від пива консерватиста.

Мимо того, що в 188 округах прийде ще до тіснійших виборів, можна вже нині сьміло сказати, що оклик правительства »скупляти ся« коло картелю юнкерсколіберального зовсім не дописав. Картельовців буде о много меньше як в попереднім парляменті а натомість зростуть: католицке центрум, социялісти і вільнодумні. Тіснійші вибори, як би они не випали, не змінять вже доси витисненого пятна на новім парляменті. Прийдуть ще деякі посли з меньших партий, але они не заважать на парляментарній вазі. Точка тяжести буде спочивати в руках центрум.

Послідні вибори німецкі є дуже поучаючі. Як звісно в Німеччині відбувають ся вибори на основі загального, рівного і безпосередного права голосованя, тож не від річи буде дізнати ся про побідників і про побідну силу. Хтож був побідником при такім способі голосованя? Социял-демократи і центрум. Два зовсім противні напрями. Причина побіди тих двох сторонництв лежить в тім, що оба они мають сильну, тісну і докладно витичену орґанізацию та заступають певні старанно перепроваджувані тенденциї а відтак певні ідеї, котрі обходять широкі верстви народи і котрі сягають глубоко в суспільний лад. Всї прочі сторонництва, котрі не мали в собі тої сили, мусїли ратувати ся визначнійшими личностями, шумними обіцянками політичними і суспільними. На нїщо однак не придалась їх мозольна праця і забіги. Результати їх змагань остають далеко по за тамтими двома сторонництвами. Показало ся, що всї иньші средства не вистарчать при загальнім голосованю, наколи недостає добре обдуманої і консеквентно переведеної орґанізациї і провідної ідеї.

О результатї вибору не рішала визначність і спосібність кандидата, але сильне пятно партиї, на основі котрого всї виборцї мов вояки на команду слїпо голосували на кандидата свого сторонництва. О сильні мури орґанізациї центра і социял-демократів розбили ся всї противні проби. Бути з'орґанїзованим — значить все. О тім пересьвідчили теперішні німецкі вибори.

Найзамітнїйшою проявою при сих виборах є безперечно зріст социял-демократиї не тілько що до числа вибраних і сподїваних з тіснїйших виборів социялїстичних послів, але також що до загального числа відданих голосів на социялїстів. Перед пяти роками мали социял-демократи 44 послів, а тепер добули 34 а в 84 округах стають до тіснїйших виборів. Можна числити на певно, що по тіснїйших виборах социялїсти будуть що найменьше числили по над 60 послів. Зріст социялїстів підніс ся головно в протестантских місцевостях Німеччини і у всїх більших містах.

Правительство німецке не потребує ся обавляти великих перепон із сторони социялїстів а горожани Німеччини великого перевороту в теперішнім ладї суспільнім. Хотьби социялїсти добули понад 60 мандатів, то супротив них буде стояти центрум о числї 85 послів, 10 народно-лїберальних, 38 консерватистів і 10 молодо-консерватистів не рахуючи результату тіснїйших виборів. Сторонництва ті утворять по найлихшім для себе результатї з тіснїйших виборів занадто велику силу, котра зможе повздержати всї загони социяльної демократиї. На будучність социальна демократия не може бути також відстрашаючою раз длятого, що зріст голосів при теперішних виборах був неприродний, а по друге німецкі социялїсти, позаяк вже 25 лїт беруть участь в полїтичній і суспільній роботї при різних законодатних тїлах і урядах, то не мало стратили з своєї загорілости.

Збільшенє голосів для социялїстів пійшло звідси, що пійшла обава, що правительство бажає обкроїти полїтичну свободу і загальне право голосованя. Се було наслїдком, що много виборцїв віддало голоси на социялїстів уважаючи їх найпевнїйшими противниками обкроєня свободи. Є ще й друга причина, котра спричиняла зріст соцоялїстів. При зростї антисемітизму починав хилити ся до упадку лїбералїзм. Тож швіндель жидівско-лїберальний причалив до социяльної демократиї, щоби знайти тут оружє против ненавистного антисемітизму. В сей спосіб в рядах социялїстів знайшло ся чимало буржоазиї і маломіщаньства. В міру однак як вступати-муть буржоазийники і горожаньскі елементи в »ряди робітничої армії«, мусить упадати червоний радикалїзм социяльної демократиї. Навіть принцип інтернаціоналїзму, як сего вже маємо приміри в Німеччинї, мусить ослабіти а щож доперва революцийні поклики. Жидова віддавна зрозуміла сю природну максиму, тож не тілько заповнила ряди социялїстів, але навіть веде в нїм перед, бо знає, що тим відверне від себе небезпеченьсво социялїзму; такий поступок для жидівства є дуже легкий, позаяк у него етичні мотиви відграють як найменьшу або зовсім нїяку ролю.

З черги випадає нам застановити ся ще над двома другими сторонництвами: лїбералів і антисемітів. Оба ті сторонництва

Як я видавав рільничу ґазету.

(*Гумореска Марка Твейна.*)

(Конець.)

Мої думки перервав редактор, злий, пригноблений і тяжко зажурений.

Я погадав собі: »Но, сли-бись був щез бодай на кілька місяців, то я був би привів твою ґазету до ладу і уратував від упадку, а так знов ти тут...«

Редактор споглянув на розбитий каламар, зломане крісло і подерту ґазету, а потім на мене і жалібно покивав головою.

— Сумно, дуже сумно — воркнув сердито. — Каламар стовчений, крісло знищене, шиби вибиті, а що найгірше, добра слава моєї ґазети раз на завсїди захитана. Товпи бють ся на улици, щоби дістати останнє число, нїколи ще не спродано тілько примірників, нїколи не інтересували ся так моєю ґазетою, але щож варта слава, котру завдячує ся глупотї і божевільству! Мій любий приятелю, товпи чекають перед редакциєю, щоби вас оглянути; думають, що ви з ума зійшли. Я тому не дивую ся, бо хто перечитає вступну лиш статю, мусить набрати того пересьвідченя. Але що вам прийшло до голови, піднимати ся редаґованя рільничої ґазети, коли се маєте о рільництві найменьшого поняття! У вас борона і борозда одно і то само! Пишете о садженю жита і кошеню бараболь, переконуєте, що слимаки сидять тихо, коли їм заграти! Алеж они завсїгди заховують ся тихо, а хотяй би навіть галасували, то що то кому шкодить? Я не вичислив би нїколи нїсенїтниць, котрих повно в ваших статях. Прошу вас, дайте спокій писаню, не хочу вже вакаций, бо кожде число ґазети відплатив бим недугою. Я думав, що дістану апоплєксиї, читаючи вашу статю про устрицї під заголовком: »Огородництво крайобразове«. Чому ви менї вперед не сказали, що не розумієте ся на рільнництві?

— Щож ви собі думаєте, капустяна голово? — крикнув я, втерявши терпеливість. — Чотирнайцять лїт я дневникарем, а ще не чув нїколи, щоби до того ремесла потрібні були якісь специяльні відомости. А до кротьсот пастернаків!... Хтож то у нас пише критики театральні? Шайка ідіотів, нічних волоцюгів, недоспілих аптикарчуків та глупих фільозофів, котрі так знають ся на штуцї як я на рільництві! Хто критикує без милосердя кожду нову книжку? Студенти, що ще не знають правописи і в житю нїчого не написали! Хто пише глубоко-учені розвідки фінансові і економічні? Голиші, що нїколи не мали до дїла з фінансами! Хто осуджує виправи нашої армії против Індиян і кидає громи на нездарність полководцїв? Філїстри, що млїють на вид заржавілого пістолєта і не вміють відрізнити хоругви від військового шатра! Хтож то плаче над зіпсутєм обичаїв, пяньством, грою в карти? Найгірші розпустки без чести і віри! Хто редаґує рільничі ґазети? Шкробачі, що всього вже пробували: писали романси, творили пятидієві траґедиї, полїтичні статї, а коли їм не вдало ся, взяли ся до рільництва, щоби з голоду не вмерти... Ви хочете мене учити дневникарства? То менї подобає ся!.. Знаю я на вскрізь то ремесло, і можу вас запевнити, що дневникар чим меньше вміє, тим більшої заживає слави і бере більші гроші. Ах! мій Боже, коби я був неуком і безличним брехуном, давно вже здобув би собі розголос. Але моя скромність і образованє станули менї на перешкодї. Пращаю вас, добродїю, не хочу, не можу більше тут оставати. Ви обійшли ся зі мною негідно, але почутє сповненого обовязку є для мене потїхою. То що я приобіцяв, сповнив сьвято. Я сказав вам, що під моєю редакциєю часопись набере розголосу і буде розхоплювана до послїдного числа і того я доказав. Послїдний наклад розійшов ся в 20.000 примірників. Я вам придбав найлїпших читачів, котрі за нїчо в сьвітї не змогли би відрізнити брукви від ріпи. Така то нинї вдячність!

По тих словах я опустив редакцию рільничої ґазети.

потерпіли великі страти при виборах. Сторонництво лїбералів перепало, бо єго полїтика вже давно була збанкрутована і мусїла розплисти ся або в вільнодумстві або з ненависти до антисемітизму прилучити ся до социяльної демократиї. Антисеміти знова перепали при виборах не для того, щоби ослабли, противно в послїдних лїтах втиснули ся они в ряди консерватистів і національ-лїбералів,— але тому, що повстав союз аґрарний, котрий впрочім має економічну проґраму таку саму, як антисеміти. Сей союз підпомагав консерватистів і національ-лїбералів против социялїстів за приреченє аґрарних реформ. Аґрарний союз се нїчого иньшого як антисемітизм економічний. Сьміло проте можна сказати, що антисемітизм не упав тілько проявив ся в иньшім видї.

Які вигляди приносить сей новий парлямент для самого правительства се нинї не дасть ся сказати на певно. Невдоленим правительство не може бути, бож новий парлямент в основі мало різнить ся від попередного, з котрим правительство перевело всякі свої змаганя; але не може й одушевляти ся, позаяк оклик правительства, щоби сторонництва лучили ся при виборах і виступали против радикалїзмови не знаходив послуху. Із сторони виборців пійшов як раз противний зазив: ставати против голошеного обкроєня полїтичної свободи і за реформами аґрарно-суспільними. Сї мотиви були спружиною виборів. А наколи вибрані посли станутъ з ними в порогах парляменту, то теперішне правительство буде мусїло мати прикру ситуацию.

Резолюциї ухвалені з'їздом славяньских дневникарів в Празї.

I. Представителї славяньскої праси в австро-угорскій державі, зібрані в королївскій столици, ческій Празї, на дни 19. червня 1898 р. в цїли взаїмного познакомленя ся, піднесеня славяньскої преси а заразом вказаня основ оборони публицистичної вспільних інтересів славяньских народів Австро-Угорщини, оголошують передовсїм, що теперішний їх з'їзд не має нїякої полїтичної цїли, котра не годила би ся з істнуючими правними вимогами.

Участники з'їзду є сьвідомі того, що полїтика народів славяньских повинна відповідати істнуючим фактичним обставинам, витвореним різними конституцийними урядженями обох держав а заразом всїх королїств і країв монархії. Помимо відмінних інтересів, відповідаючих відмінному положеню кождого племени славяньского в нашій державі мають однак всї разом — так о скілько розходить ся о загальний поступ народу і істнованє, гідне народів цивілїзованих, як також о скілько ходить о їх спорідненє язикове а в кінци о скілько то тикає вспільної приналежности до одної, під скиптром Габсбурскої династиї історичними актами утвердженої держави, певні вспільні інтереси а іменно слїдуючі: щоби горожани славяньскої народности мали всюди і фактично участь в тій свободї полїтичній, котрої конституцийні урядженя обидвох держав, всїх королїств і країв удїляють всїм горожанам без ріжницї народности і щоби таку рівність всїх при уживаню і виконуваню прав горожаньских не тілко в теориї узнавано, але також в практицї єї увзгляднюваво і виконувано;

щоби народам славяньским запоручено всюди уживанє і розвій їх язика в такій мірі, в якій всїм иньшим народностям се подано, щоби в цїлім житю горожаньскім, в шкільництві, лїтературі і штуцї їх язик на підставі тих самих прав уживав такої свободи, якої уживають язики иньших народностий;

щоби таким способом на основі рівности горожаньскої і рівноправности язикової всїм народам славяньским запоручено свобідний самостійний розвій народний в цїли поступу цивілїзацийного, добробиту народно-економічного і подвигненя социяльного.

II. Представителї преси славяньскої в Австро-Угорскій державі, зібрані в кор. стол. містї Празї дня 19. червня 1898 зазначують, що преса багато тепер терпить або наслїдком обходженя закона або єго сторонничого толкованя, тож осьвідчають, що не перестануть домагати ся повної свободи преси а іменно такої, котра не була би буквою закону, тілько щоби і в практицї належито єї виконувано.

III. — З'їзд славяньских дневникарів в Празї зазначує, що узнає доконечною річию, щоби Славяни подали собі руки до вспільної оборони своїх інтересів економічних. До того допровадять нас дві дороги: всесторонний розвій акциї економічної і промислової як також охорона власної працї і єї плоду.

Без огляду на економічні теориї, тілько признанєм факту, що капітал заграничний впроваджуючи до нас чужі продукти, хоче поробити з нас консументів тих продуктів, осьвідчаємо ся за охоронними цїлами. Потреба їх є тим більша, чим меньше сил мають краї славяньскі опертись тому находови економічному. Дальше осьвідчаємо, що будемо всїми силами накланяти славяньских консументів, щоби при рівних цїнах давали першеньство продуктам славяньским. Тим способом сподїємось вправити славяньскі сили продуктивні до конкуренциї з заграничними продуктами. Неменьше хочемо звернути увагу на те, щоби чужий капітал не виривав землї з під ніг славяньских рільників, щоби славяньска земля полишала ся в славяньских руках. В тій цїли будемо наклонювати наші народи до щирого привязаня до нашої рідної землї.

IV. — Славяньский з'їзд признає доконечну потребу утворити союз, щоби мати власну службу для інформациї і справоздань. Доконечний є такий союз, котрий справедливо а безсторонно інформував би славяньскі часописи. Наколи комітет дійде до позитивних результатів, то скличе з'їзд в цїли впровадженя в житє тої справи.

V. — Славяньскі письма подають часто топоґрафічні назви і імена власні з славяньских країв так, як їх перекручено в чужих язиках, що головно дїє ся з вини віденьского бюра кореспонденцийного, котре розсилає свої депеши тілько в нїмецкім язицї. — З'їзд ухваляє, що участники єго будуть всїми силами присобляти ся до того, щоби редакциї славяньских письм, сягаючи до не славяньских текстів усильно старали ся о дохованє славяньского виголошеня назвиск топоґрафічних і власних імен як і о те, щоби видано словник ґеоґрафічний всїх славяньских країв.

Кореспонденцийне бюро взиває ся, щоби в своїх філїях в головних містах одноцїльних славяньских країв завело реляциї також в славяньских язиках.

З социяльної економії.

III.

Стрейки в будівлянім промислї в Нїмеччинї з весною 1898 р.

На початку весни звичайно виринають численні стрейки в будівлянім промислї. Так також було і сего року. Межи иньшими стрейкували в многих місцевостях теслї, майже виключно о скороченє часу роботи і підвисшенє платнї. В Ордруфі, Ґрефенгайнї, Кравінклю і Гогенкірхен домагали ся 10-годинної роботи і 28 ф. найнизшої платнї за годину; в Еберсвальд жадали 38 ф. за годину і девять і пів години дневної працї. В Гамбурґу знова стрейкували мулярі; они жадали 10 годинної дневної працї і 35 ф. мінїмальної заплати за годину.

Через три тижнї тривав стрейк мулярів в Вісбаденї. Бороли ся они головно о зредукованє 11-годинного дня працї на 10 годинний і о піднесенє платнї з 33 ф. на 38 ф. за годину. Коли майстри згодили ся на сї домаганя, 352 стрейкуючих вернуло до працї. У Монахові підняло стрейк висше 200 робітників тапіцерских, домагаючих ся 9 годинної працї і досить високих додатків за час по над 9 годинну працю, особливо нічну. Значна більшість стрейкуючих в досить короткім часї перевела свої домаганя.

В Єнї будівляні робітники різних віддїлів узискали 10 годинну працю на день, підвисшенє платнї для мулярів і теслїв, а кромі сего певне унормованє платнї за понад десятьгодинну роботу і надзвичайні занятя.

З другої сторони і працьодавцї не остали бездїльні. Щоби забезпечити ся і мати більшу силу на случай стрейку, почали лучити ся що раз більше і орґанїзувати ся. Так н. пр. в Айзенбурґу мулярскі підприємцї з'обовязали ся нотарияльно під конвенцїональною карою 1500 м. застановити всяку роботу в случаю якого небудь стрейку. В Любецї знова ухвалили тамошні промисловцї утворити осібну комісию в цїли підпираня акцийного товариства промисловцїв, недавно тому під назвою »Індустрия« в Берлинї заложеного, а маючого на цїли забезпечити працьодавцїв против страт, походячих зі стрейків, а заразом запевнити неохотним до стрейкованя робітникам охорону перед тероризмом стрейкуюючих. І в Монахові зложили підприємцї безпроволочний доказ солїдарности. Коли 250 робітників столярских, занятих в 7 великих фірмах, розпочало частковий стрейк, фірми тотї 26. марта замкнули свої заведеня, оставляючи на якийсь час 1000 столярских робітників без хлїба.

Вісти полїтичні.

В суботу і вчера відбули ся під проводом ґр. Туна довгі наради кабінетові, на котрих дебатовано над законами, котрі мають бути впроваджені на основі §. 14.

Більша посїлість не дасть ся перетягнути на сторону правительства, хоть би Бернрайтер мав упасти. Сторонництво се хоче поступати солїдарно з прочими Нїмцями.

Sonn- und Montags-Ztg. робить закиди більшій посїлости нїмецкій, що спізнила ся з наганою для радикалів. Слиби те була зробила передше, справи инакше стояли би. Від відкликаня язикових розпоряджень не наступить спокій а противно трудности збільшать ся. Нїмцї жадають нїби то відкликапя язикових розпоряджень, але при тім розбивають парлямент, нападають на войско, хотять навіть обмежити права корони в напрямі адмінїстрациї і іменованя висших урядників. Теперішна борба є дальшим тягом двох систем: централїзму і федерациї. З хвилею, коли ся квестия порішить ся, всї язикові спори станутъ безпредметові.

Про переговори угодові ческо-нїмецкі висказує ся Montags Revue дуже скептично. За нїмецкими послами стоїть цїлий нарід, а з цїлим народом не можна дипльоматизувати. Най ґр. Тун намовить Чехів, щоби не робили обструкциї в разї відкликаня язикових розпоряджень. Най їм приобіцяє законне управильненє язикове, навіть другий унїверситет ческий і кілька судів окружних. Тою дорогою дійде скорше до цїли, чим розпорядженями. Montagspresse називає теперішну ситуацию о много гіршою, як тодї, коли ґр. Тун починав управляти.

Угорска палата покінчила в суботу лїтну сесию. Слїдуючі засїданя відбудуть ся аж 6. червня. При кінци послїдного засїданя поручено президиї, щоби 18. серпня зложила цїсареви желаня від палати послів, почім при окликах »eljen« в честь монарха, розійшли ся посли. — Угорска депутация квотова відбуде сего четверга засїданє в цїли порішеня, яке має заняти становиско супротив нарад, котрі 25. с. м. має відбути спільно з австрийскою депутациєю. Слїдуючої пятницї виїдуть члени депутациї і мінїстер скарбу Люкач до Відня, де забавлять три дни.

Розійшла ся була онодї чутка, що Греция просила Австрию о висилку інструкторів для єї армії. Тож з Царгороду доносять, що хоть в Атинах перебував онодї войсковий аташе австрийский з Царгороду, бр. Ґісль, то однак не мав він жадного порученя і не провадив нїяких переговорів з грецким правительством.

В Римі криза кабінетова ще не полагоджена. Кабінет Рудїнього тревав ледво два тижнї. Як вже відомо, перед кількома днями Рудїнї предложив палатї цїлу пачку правительственних внесень, котрі стреміли до ограниченя конституцийних свобід в частях королївства, де дїяли ся забуреня. Предложенє відослано до комісиї, але коли прийшла дебата над полїтикою Рудїнього, много бесїдників осудило полїтику кабінету і не згодило ся з єго поступованєм. Рудїнї вручив королеви димісию, котрий єї приняв. Палату відрочено. Наслїдниками Рудїнього подають пп. Соніна або Занорделя і ґен. Пелюкса.

В Франциї політична ситуация зміняє ся як в калейдоскопі. По упадку Меліна поручено утворити кабінет Ріботови, радикалови. Рібот переговорював з провідниками сторонництв і по 24 годинах перестав бути кандидатом на президента кабінету, а президент републики призвав до себе п. Sarien-а і поручив єму утворити новий кабінет. Ріботови не удало ся для того зложити кабінету, бо самі радикали єму не довіряли; бояли ся, що Рібот утворить кабінет подібний до Меліна тілько змінить фірму. Sarien хоче зложити кабінет з умірковaних і радикальних елементів. Sarien належить до умірковaних радикалів. На случай неповодженя одержить поручене утворити кабінет Dupuy.

Відомости з театру війни звучать дуже зловіщо для Іспанії. Депеша ґен. ґубернатора Манїлї, Авґустіого доносить, що положенє єго стає безвихідним. Ряди повстанців ростуть дезертерами з краєвих полків, а він не має комунїкациї з внутром острова. В кінци висказує надію, що може прийде поміч з Іспанії, заким вичерпає всї охоронні средства. Особливо докучає іспаньским войскам недостача живности; залоги на провінциї повстанцї побідили і заняли кілька місцевостий. Авґусті хотїв вже піддати ся, але воєнна рада супротивила ся тому, в виду чого губернатор просив о димісию.

В Мадридї настало велике обуренє, що американьскі дневники розпускають фалшиві вісти о насильствах, яких мнимо допускають ся Іспанцї. Правительство і преса протестує против подібного рода закидам. Американьска преса дуже остро нападає на Німеччину, котра після єї думки перешкаджає прилученю филипиньских островів до Сполучених Держав, щоби сама могла їх загорнути. — На онодїшнім засїданю палати послів сказав п. Баррі, що Америка є досить сильна, щоби з оружєм в руцї могла відперти вмішуванє ся Німеччини.

Новинки.

— **Карна розправа против п. Ільчишина**, о бійку в часї відомого ювилейного віча, відбулась в львівскім ц. к. судї повітовім вчера, дня 20. с. м. Розправу відрочено, бо прокуратория розширила обжалованє о побитє (зраненє п. В-ого каменем в голову), єще на факти ушкодженя чужої власности і образи чести. Обжалований не явив ся, а заступав єго звістний паломник, адв. др. Добряньский, — безплатно, чи за гроші? і за чиї? — Доходженя против иньших участників бійки, в напрямі проступку прилюдного насильства, ще непокінчені.

— **Орґан консолїдацийний** доносить, що краєвий руский комітет виборчий не ставить на округ Тернопіль-Збараж-Скалат нїякого кандидата. Славно!

— **Питанє з практичної етноґрафії**. Доходить нас з кругів руско-народних товариств слїдуюче запитанє: Хто повинен платити за т. зв. спільне сьвяченє, музику на прогульках, етноґрафічні прогульки (н. пр. до Праги) і т. и. — чи участники, чи каси товариств?! Можеб пп. практичні етноґрафи відповіли нам на се питанє!

— **Докторат**. На львівскім унїверситетї відбула ся онодї промоция п. Евгена Барвіньского, урядника унїверситетскої бібліотеки у Львові на доктора фільозофії. Степень науковий одержав др. Барвіньский на підставі історичної розправи: »Пляни турецкої війни за Жигмонта III.«

— **В Гусятинї** відбудуть ся дня 27-го червня загальні збори членів філії »Просьвіта« в цїли уконституованя і впровадженя в житє товариства. Того самого дня відбуде ся тамже господарско-економічне віче.

— **Цїсарска стипендия**. З початком 1898/9 р. буде надана в академії гірничій в Лубнї (Leoben) одна стипендия ім. Франц Йосифа в річній квотї 300 зр. в золотї. Убігаючі ся о сю стипендию мають внести власноручно написане поданє до Єго Вел. Цїсаря і долучити слїдуючі докази: 1) метрику або метрикальний виказ, 2) сьвідоцтво убожества з означенєм стану, відносин маєткових і родинних родичів, а в случаю сирітства сьвідоцтво опікунчої власти о убожестві просячого; 3) сьвідоцтво іспиту зрілости з висшої ґімназиї або висшої школи реальної, а коли убігаючий ся є учеником академії, відповідні сьвідоцтва з відбутих наук, при чім однако замічає ся, що при рівних услівях мають першеньство ті компетенти, що розпочинають академічні студиї, а передовсїм ті, що покінчили також правничі науки з добрим успіхом. В поданю треба написати, чи убігаючий ся побирає вже яку стипендию або підмогу з публичних кас і треба єго внести найпізнїйше до дня 31. липня 1898 до ц. к. ґенеральної Дирекциї Найвисших фондів у Відни (K. und k. General-Direction der A. h. Fonds. k. k. Hofburg, Wien).

— **Сто пятьдесять пар черевиків** вартости около 500 зр. вкрадено онодї в ночи властителеви склепу з обувю Юрию Ганови. Крадїж була незвичайно зухвала, бо склеп є положений при площи Галицкій, де через цїлу ніч хтось переходить і куда кружать військові і поліцийні патролї. Злодії зломили штабу, що замикає склеп, відорвали дві колодки і розбили в склепі дві каси грошеві, де однак не найшли нїчого. Вдоволили ся лиш тим, що забрали обувє, а оказали при тім богато дотепу і зручности, як не меньше злодійскої вправи, коли з'уміли таке число черевиків унести. Поліция робить доходженя.

— **Ще про фонетику в станиславівскій епархії**. Дістаємо до поміщеня отсе письмо: В справі поданої мною недавно до прилюдної відомости звістки що до нагани за фонетику помістив ВП. крилошанин др. Гробелский в 121 числї »Руслана« поясненє, котре безперечно кождого прихильника фонетики мило мусить вразити. Але факт остає фактом. Щоби нїхто мене не посуджував, що видуманими фактами впроваджую в блуд, хочу ще раз до сеї справи повернути.— У »Вістнику Стан. епархії« з р. 1893 стор. 3. є »спільне оголошенє всїх трех руских галицких ординариятів в справі рускої правописи«, в котрім каже ся, що ординарияти не мали жадної участи в справі впровадженя нової правописи до шкіл і будуть дальше придержувати ся дотеперішної, ними уживаної, правописи етимольоґічно-фонетичної »позаяк она єсть віковим уживанєм осьвящена, не зриває союза з церквою і є зовсїм одвітна до відданя питоменностий язика малоруского«. Длятого »пропоручає ся також всч. оо. деканам і душпастирям, щоби они в своїх урядових переписках, поданях і т. д. держались з одної сторони чистого народно-руского язика, з другої дотеперішної правописи етимольоґічно-фонетичної«.

Можна-б замітити, що се не є »заказ« фонетики а тілько припорученє уживаня етимольоґічної правописи. Я сам так з-разу думав, уживаючи в урядових письмах фонетики і розумував, що ординарияти, висказуючи свій погляд на нову правопись, тим самим ще нїкого не зневолюють, щоби був таких самих поглядів у тій справі. Звісна річ, правопись в нїчім не доторкаєть ся нї доґматів нї моралї. — Та не так на сю справу подивив ся референт консисториї. В резолюциї на моє письмо написано:. »з другої сторони з того прошеня пересьвідчила ся еписк. консистория, що тойже парох не знає розпоряджень своєї власти духовної, уживаючи правописи фонетичної, а еп. ординарият рішенєм в Вістнику епарх. з р. 1893 зарядив, щоби всї уряди парох. в своїх переписках уряд. уживали правописи етимольоґічної (чому не етим.-фонетичної?). Припоручає ся проте урядови дек. завізвати уряд пар. в...., щоби до висше наведеного рішеня еписк. Ординарияту застосував ся і в своїх переписках уживав правописи етимольоґічної, при тім поручає ся всч. урядови деканальному на будуче прошеня писані фонет. правописию не предкладати до еп. Консисториї, тілько в короткій дорозї з покликом на висше наведене рішенє просителю звернути.«

Може се й не є нагана в властивім значіню слова (еп. Консист. пересьвідчила ся, що Н. Н. не знає розпорядженя своєї власти), але й не о се ходить! Нагана, чи нї — а писати фонетикою не вільно, бо не прочитавши завернуть. Справдї справа пекуча і надає ся, щоби нею ширший круг заінтересував ся. Прихильники фонетики з поміж клиру повинні-б в дорозї петициї просити своїх преосьв. ординариятів, щоби повисше розпорядженє змінили і дали волю кождому писати не конче етимольоґічною правописию. На мою гадку така зміна розпорядженя зовсїм не ублизила-б повазї і авторитетови преосьв. ординариятів. Адже-ж се справа чисто сьвітска, котра нинї може в такім а завтра в иньшім сьвітлї представитись. Адже-ж є нинї вже учебники релїґії католицкої, писані фонетикою, і нїхто не посьміє сказати, що у молодїжи лиш за через те, що они фонетичні, уровень віри і моральности мав би обнизитись. Так само є молитовники, видані Преп. Василиянами і апробовані духовною властию а писані фонетикою. Чи через апробату тих учебників релїґії для шкіл людових і середних як і молитовників духовна власть не змінила вже свого давного погляду на справу правописну і то може в найважнїйшій точцї а іменно: будьто би лиш одна етимольоґія давала певність, що союза з церквою не розриває? Се-ж і природно, бо практика житя має свою неумолиму льоґіку, як і се певне, що настане колись молодша ґенерация клиру, вихованого на учебниках фонетичних, котра, хоч-би хотїла, не буде могла застосуватись до висше наведеного розпорядженя.

Сьвященик.

— **Незручні конокради**. Львівскій поліциї удало ся онодї наткнути ся на шайку конокрадів, однако на жаль не могла она виновників прихопити. Іменно згаданого дня около 10-ої години рано заїхав до господи Якова Кнозефа за личаківскою рогачкою, незвістний, з міска одїтий, около 30-лїтний мужчина з возом запряженим парою коний з лошатем. Незнакомий лишив конї в господї і не промовивши до господаря нї слова, пішов на місто. Около 12-ої години вернув назад і не заплативши постаєнного і не говорячи нїчого, пігнав скоро в сторону Кривчич. Жінка Кнозефа і єго теща пустили ся в погоню за відїзджаючою фірою і дігнали єї коло коршми в Кривчичах. Тут побачили, як той незнакомий розмавляв живо і потайки з якимись чотирома жидами. Їх непевне поведенє скріпило в обох женщинах пересьвідченє, що дїє ся щось нечистого. Отже на вгад крикнули обі: »злодію, віддай крадені конї:« Тодї незнакомий і всї чотири жиди кинули ся чим скорше до кривчицкого лїса, а за хвилю зникли в гущавинї, полишивши на дорозї конї і віз. Коршмар разом з обома женщинами почали гнати за ними, але безуспішно. На місци в Кривчичах найшов ся і поліцийний аґент Крижановский і він відставив конї до комісарияту четвертої дїльницї. В суботу вечером зголосив ся на інспекцию поліциї Ілия Кіс, жандарм з Наварії і повідомив, що ті конї є власностию Антона Дїдича, війта з Волицї коло Пустомит, а украли їх злодії з пасовиска дня 16. с. м. —Заряджено строге слїдство, щоби викрити злодійску шайку.

— **Підземне місто**. В Малій Азиї біля міста Самсум відкрила перед кількома роками англїйска експедиция археольоґічна сьвятиню Мінерви, поставлену Олександром Великим. Заходом нїмецкого правительства передпринято в р. 1895 на тім місци розкопи і осягнено великий результат, бо викопано велике старинне місто. Називало ся оно в давнинї Прієни і находить ся майже в так добрім станї як Помпеї. Відкритє се є незвичайно важне, бо доси не було памяток, котрі би дали таке понятє о стариннім грецкім містї, єго публичних будівлях і домах приватних, як тепер. Відкопане місто належить до часів, коли грецка культура почала хилити ся до упадку. Улицї перетинають ся в простих напрямах. З внутра землї видно стовпи, театри, торговицї, склепи, доми з цїлою внутрішною обставою і господарством. Знаменито переховав ся чотироугольнй будинок, подібний до театру, що служив імовірно за салю міскої ради з 16-ма рядами крісел. Межи остальними будинками звертає на себе увагу грецкий театр, з дуже добре захованою сценою, що причинить ся до порішеня деяких сумнївних питань що до грецкого театру.

— **Потїшаюча проява**. Днесь о 7 годинї рано в церкві св. Юра відправлено Службу Божу, соборну за померших Членів зелїзничого персоналу обряду гр. кат. народности рускої. В Богослуженю взяли участь велике число зелїзничих урядників і служби з родинами. Є се дуже відрадний обяв житя релїґійного, і проте з радостию подаємо се до прилюдної відомости.

— **Дрібні вісти**. Крилошанин грек. кат. капітули о. Мриц згубив в недїлю у Львові, переходячи Бальоновою улицею, золотий крилошаньский перстень, висаджуваний брилянтами, вартости 100 зр. — В Ґаштайнї упали онодї снїги і надали цїлій околици зимовий вид. — В Боснї розмножили ся страшно вовки. Перед кількома днями голодні зьвірі пірвали в селї Орасак 16 овець. — Комендант львівского корпуса Фердинад Фідлєр іменований тайним радником цїсарским. — Межи стациями Задвірє а Борщовичами переїхав зелїзничий поїзд будника Павла Кетнера.

Телеґрами.

Сянок, 21. червня. Вчера в ночи настали нові розрухи в Загірю. Товпи народа кинули ся на жидівскі доми, з котрих анї один не остав ненарушений. Всюди повибивано шиби, поторо-

Львовянка

найлучше гіґієнїчне мило о 4 запахах:

піжма, бзу, конвалії і фіолків.

11

Цїна 35 кр.

Головний склад в аптицї

161 167—?

Жигм. Рукера

під „Срібним Орлом“ у Львові.

щено шинки і повиривано рами. О 8. рано прийшла компанія войска і настав спокій. Арештовано 18 осіб і відставлено до сяніцкого суду. На зелізничій рампі знайдено напись: »Гура на жидів! осьма вечером. Най жиє Левицкий!« Коло Сянока також все кипить. Так само непокоячі вісти надходять з Заршина і Романова. З Перемишля вислано туди войско. Войско одержало острі набої.

Прага, 21. червня. Вчера витав славяньских гостий др. Подліпний в ратушевій салї, де відбуло ся також сьнїданє. Москалеви Ґротови, обожателеви Муравєва др. Подліпний не уділив голосу. В часї сего принятя понесли ся бесїди за славяньскою солїдарностию, свободою і братерством. Замітна була бесїда ґен. Комарова, котрий сказав, що по відпертю ворога славяньства туди, з відки він прийшов, Славяни вирівнають і злагодять всї ріжницї, які тепер істнують між ними і будуть жити з собою по братньому доховуючи кождий свою самостійність, свободу і рівність. З Русинів промавляв п. Вахнянин.

Берлин, 21. червня. Бюро Вольфа одержало таку телеґраму з Білграду: В околици Беране, в старій Сербії спалено 40 сїл. Сербскі християни вели борбу з альбаньскими магомеданцями. Чорногора і Туреччина вислали до Беране своїх делеґатів, котрі справу розслїдять і виновників потягнуть до відвічальности.

Льондон, 21. червня. З Гонґ-Конґ доносять: Повстанцї мають доси 4.000 Іспанців в неволї, і добули місто Далянґа; в Манїлї і Маляте (Люцон) настають часті пожоги. Вожд повстанців Аґвінальдо заявив Девейови, що єго люди бажають, щоби Филипини були американьскою кольонїєю. Іспанцї затопили свій корабель в уйстє ріки Пасіґ, щоби замкнути дорогу Американцям і повстанцям. Цїлковите завойованє Манїлї є зависиме від Девея. Вистане розпочати бомбардованє від сторони моря, а місто упаде. З сим кроком здержує ся Девей, доки не прибуде сухопутне войско американьске. На островах Каролиньских вибухло повстанє против Іспанців.

Вешінґтон, 21. червня. Пересьвідчено ся, що береги під Сантхаґо на 15 миль пильно стережуть Іспанцї. Вислано три бальони, котрі мають обсервувати рухи іспаньских війск на берегах Куби. Американцям удало ся зробити полученє при помочи військових курєрів між Ґватанамо а Куеро, положене о 13 миль на всхід від Сантхаґо, Куеро має служити за підставу комунїкацийну між Семпсоном а повстанцями. З Ню-Йорку доносять, що ескадра Камара повернула знова до Кадиксу.

ПРАВДА ілюстроване письмо для руского народу *під редакциєю С. Кульчицкого*.

виходить у Львові тижднево кождої пятницї.

Буде подавати поезиї, повісти, житєписи з портретами, поучаючі статї з історії, письменьства, господарства, промислу, вісти про читальнї, вісти полїтичні і суспільні. Крім того буде містити часть забавну.

Передплата: В Австриї річно **4 р.** піврічно **2 р.** чвертьрічно **1 р.** За границею річно **8 рубл.** піврічно **4 рубл.**

Редакция, адмінїстрация і експедиция

Львів, ул. Собісчина ч. 5. Б.

Цїнник львівскої палати торговельної і промислової.

Львів дня 20. червня 1898.

	платять зл.	кр.	жадають зл.	кр.
I. Акциї за штуку.				
Зелїз. г. Кар. Людв. по 200 зл. мк.				
Зелїз. Львів-Черн.-Ясси по 200 зл. валь.	212	—	215	—
сербл.	300	—	305	—
Банку гіпот. гал. по 200 зл. в. а.	374	—	381	—
„ кред. гал. по 200 зл. в. ав.	200	—	210	—
Гарбарнї в Ряшеві по 200 зл. в. ав.	200	—	210	—
Фабрики ваґонів в Сяноку перед тим Лїпінского по 500 кор. в. ав.	260	—	—	—
II. Листи заставні за 100 зл. в. ав.				
Банку гіп. г. 5% в. ав. з 10% пр.	110	20	110	90
„ „ „ 4½% „ льос в 50 л.	100	—	100	70
„ „ „ 4% „ в 601 по 200 К.	96	50	97	20
„ краєв. 4½% в. ав. льос в 51 л.	101	—	101	70
„ „ 4% в. ав. льос. в 57 л.	98	—	98	70
Тов. кред. гал. земс. 4% (першаеміс.)	98	—	98	70
„ „ „ „ 4% льос. в 41½ лїт	97	40	98	10
„ „ „ „ 4% „ в 56 лїт	97	25	97	95
III. Облїґи за 100 зл.				
Гал. фонду пропінац. 4% в. ав.	98	10	98	80
Буков. „ „ 5% „ „	102	75	—	—
Комунальні Банку кр. 5% (2 ем.)	102	50	—	—
„ „ „ 4½% (3 ем.)	100	30	101	—
Зелїзницї льокальні 4% по 200 кр.	97	50	98	20
Іовички краєв. 6% ва. з року 1872	103	—	—	—
„ „ 4% „ „ 1891	—	—	—	—
„ „ 4% по 200 кор. з р. 1893	97	80	98	50
„ м. Львова 4% по 200 кор.	96	40	97	—
IV. Льоси.				
Міста Кракова	26	50	28	50
„ Станиславова	—	—	—	—
V. Монети:				
Дукат цїсарский	5	62	5	72
Наполеондор	9	48	9	58
Пів-імперіял	9	46	9	56
Рубель російский срібний	1	20	1	25
„ „ паперовий	127	25	128	—
100 марок нїмецких	58	60	59	—

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНЄСТЕРЪ“

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, **припоручене** Всч. Духовеньству і всїм вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариятам** всїх **трех** епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі. сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

»Днєстеръ« вступив в 6-тий рік своєї діяльности з **збільшеними** фондами ґваранцийними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 виносить:

Фонд резервовий	73.874 зр. 47 кр.	176.143 зр. 87 кр.
Резерва премій	52.269 „ 40 „	
Фонд основний	50.000 „ — „	

Виплачені **шкоди** до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи »Днєстра« дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди зїквідують ся безпроволочно. **Полїси** »Днєстра« приймає **Банк краєвий** при **пожичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечатись **через »Днєстеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає найкористнїйші услівя, представляє своїми фондами найбільшу ґваранцию і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту »Днєстеръ«, стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє **пожички** *за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адмінїстрацийні* за інтабуляциєю або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт і приймає вкладки до опроцентованя від **членів** і **третих осіб** по **4½%**. Удїл членьский виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожичку дістати може тілько член обезпечений в »Днєстрѣ«. Інформациї уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє аґенций в окрестностях **і де нема** близько аґентів »Днєстра«, **приймає ся.**

Інформациї і посередництво до заключеня обезпечень житєвих в найкористнїйших комбінациях.

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. кред. »Днєстеръ на 5½% і 1% додатку на кошта адм.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

переніс 3

КОНТОРУ ВИМІНИ

і

Відділ депозитовий

котрих бюра містили ся до тепер в мезанинї власного будинку до **льокалю фронтового в партері.**

Відділ депозитовий

принимає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, принимає до переховання папери вартістні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подібно як в інституциях заграничних т. зв.

Депозити сховкові
(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 35 кр. а. в річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де **безпечно і дискретно** переховувати може своє майно або важні документи.

Під тим взглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїйші зарядженя.

Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділї депозитовім.

ГАРМОНІЮМ

до науки сьпіву церковного виготовляє специяльно парова фабрика інструментів

Івана Сливиньского

у Львові, ул. Коперника ч. 16.

За порукою дає на рати. Прошу жадати цїнника.

Іван Сливиньский
фабрикант органів і гармонїюм
у Львові.

205 9—15

Дмитро Затурский

поручає свою

робітню обуви мужеской, жіночої і для дїтий

у Львові, улиця Коперника ч. 5.

Виріб тревалий і елеґантний. Цїни умірені. Замовленя з провінциї залагоджує відворотною почтою.

140 39—140

Учитель орґан руского Тов. педаґоґічного двотижневник педаґоґічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменьска ч. 2. Передплата на цїлий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

1000 туток цигаретових за **1 зр.** поручає фабрика туток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

у Львові, лиця Галицка число 12.

Замавляючим 5.000 тутоко разом опакованє і відсилка franco.

Вже появила ся з друку

РУСКА КУХАРКА

або

Школа вареня по руски

містить 41 знаменитих зуп.

Всї печенї, які тілько можливі: Волові, баранячі вепрові і т. д.

Байцованє шинок, робленє знаменитих кишок і ковбас і т. п.

Мучні і яєчні страви

Блини — Пизи і т. п.

Знамениті рускі пироги печені з сиром, капустою і т. п.

Робленє вкусного набілу і т. п.

Цїна 70 кр.

По надісланю переказом **76 кр.** висилає франко Друкарня народова **Ст. Манєцкого і Спілка**, Львів. Готель Жоржа.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупнї:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. loco фабрика.

Вино

в бочках о 135 лїтрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку loco місце продукциї.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилках почт. в цїнї по: зр. 9·20, 10·20, 10·70, 11·20, а специяльність по 12·20 франко **ВИНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3·—, 3·70, 4·10, 4·90 франко. — Иньші товари по умірених цїнах.

73—?

Видає й відповідає за редакцию: **Стефан Кульчицкий.**

З друкарнї В. А. Шийковского.